

de titlu a Cronografului aparținând redacției a doua). Reprezentative sînt anume două manuscrise în folio, unul din secolul al XVII-lea, înregistrat sub cota 434/679 din fosta Bibliotecă a Academiei teologice din Moscova, iar altul din secolul al XVIII-lea. O caracteristică a acestor două cronografe constă în intercalarea a două articole suplimentare între titlul cronografului și titlul primului capitol din cronografele care aparțin redacției a doua. Reținem că ambele articole figurează, ocupînd exact același loc, în manuscrisul cronografului nostru; titlul celui dintîi articol «*Den cartea lu Iosif Lamska pre scurt*» este alăturat de însuși titlul cronografului (vezi mai sus).

Pentru a ne convinge de identitatea faptelor discutate vom cita, pe două coloane, titlul (subliniat) și partea de la început a articolelor în cauză. Începem cu primul:

«*Отъ книги Іосифа Ламскаго
вкратцѣ*»

Прежде бо всѣхъ подобаетъ истинному Христїанину вѣдати на спасенїе, что есть Богъ. Богъ бо отецъ прежде всѣхъ вѣкъ бѣше, присно бо начала не имѣ ни конца, единъ начатокъ безначаленъ и несозданъ, и присносуущъ, иже нечислимый сотысящами, и тмы тмами, безначаленъ и неописанъ и невидимъ и неуставенъ, и неизслѣдованъ ни умомъ постиженъ, и...»

(A. Popov, *op. cit.* p. 133).

«*Den cartea lu Iosif Lamska pre
scurt*»

Mai nainte de toate se cade creștinului celui adivărat a ști ceale ce-i sînt spre mintuire, ce iaste Dumnezeu. Că Dumnezeu părintele mai nainte de tot veacul era, că iaste de pururea început, neavînd sfîrșit, un început fără început și nezidit, și pururea firitor, carele cu nenumărate sute-mii și cu întunearece de întunearece, fără început și nescris și nevăzut, și nehotărît și neumblat, nici cu mintea ajuns și...»

(Ms. 1385, f. 33 v).

Dăm acum titlul și începutul celui de-al doilea articol, care urmează imediat după primul:

«*И сѣ пишу сѣи чѣмъ
разумѣнїя ради, гдѣ стояше Самъ
прежнеже миръ сотворенъ*»

«Тогда не бѣ иного кромѣ тмы, яже именуемо хаосъ, еже есть слѣянїе...»

(A. Popov, *op. cit.* p. 134).

«*Și iară scriu aceasta celitorilor
pentru înțelegerea, Domnul singur sta
mai nainte de cînd lumea făcută.*»

«Atunce nu era alt fără întunearece, care e numeit haos, care iaste vărsare...»

(Ms. 1385, f. 33 v).

Aceste constatări ne îndeamnă să credem că originalul cronografului din ms. 1385 poate fi manuscrisul cronografului rusesc din secolul al XVII-lea¹, pe care A. Popov îl arată înregistrat sub nr. 434/679 din fosta bibliotecă a Academiei teologice din Moscova. Rămîne să se clarifice pe deplin această problemă prin cercetări ulterioare, care vor consta dintr-o confruntare integrală a versiunii românești cu textul original în limba rusă — ceea ce nu

¹ Despre manuscrisul celui alt cronograf, din secolul al XVIII-lea, nu poate fi vorba, întrucît — după cum vom arăta în paragraful următor — ms. 1385 a fost tradus în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.